

Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 930, 1336, z 2016 r. poz. 904, 1954.

U S T A W A

z dnia 12 października 1990 r.

o ochronie granicy państwowej

Rozdział 1

Granica państwowa

Art. 1. Granicą Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „granicą państwową”, jest powierzchnia pionowa przechodząca przez linię graniczną, oddzielająca terytorium państwa polskiego od terytoriów innych państw i od morza pełnego. Granica państwowa rozgranicza również przestrzeń powietrzną, wody i wnętrze ziemi.

Art. 2. Przebieg granicy państwowej na lądzie oraz rozgraniczenia morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego z państwami sąsiednimi są określone w umowach międzynarodowych, zawartych przez Rzeczpospolitą Polską.

Art. 3. Granica państwowa na morzu przebiega w odległości 12 mil morskich od linii podstawowej, określonej w odrębnych przepisach, lub po zewnętrznej granicy red włączonych do morza terytorialnego.

Art. 4. 1. Przebieg granicy państwowej na lądzie i na morskich wodach wewnętrznych oznacza się znakami granicznymi.

2. Umowy międzynarodowe zawarte przez Rzeczpospolitą Polską z sąsiednimi państwami określają położenie, kształt, wymiary i kolor znaków granicznych oraz zasady ich utrzymywania.

Art. 5. 1. Granicę państwową, jeżeli tego inaczej nie regulują umowy międzynarodowe zawarte z sąsiednimi państwami, ustala się:

- 1) na odcinkach lądowych oraz w miejscach, w których granica państwowa przecina wody stojące lub wody płynące, przechodząc na drugi brzeg – według linii prostej, biegnącej od jednego znaku granicznego do drugiego;
- 2) na rzekach, potokach, strumieniach, kanałach niezeglownych – według linii środkowej koryta;

3) na rzekach żeglownych – według linii środkowej głównego toru wodnego lub linii środkowej głównego nurtu.

2. Przez „wody graniczne” rozumie się rzeki, kanały oraz śródlądowe wody stojące, przez które przebiega granica państwowa.

Art. 6. Rzeczpospolita Polska wykonuje swoje zwierzchnictwo nad terytorium lądowym oraz wnętrzem ziemi znajdującym się pod nim, morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym oraz dnem i wnętrzem ziemi znajdującymi się pod nimi, a także w przestrzeni powietrznej znajdującej się nad terytorium lądowym, morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym.

Art. 7. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za ochronę granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontrolę ruchu granicznego, w zakresie określonym w odrębnych przepisach.

2. Minister Obrony Narodowej odpowiada za ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Zadania ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o których mowa w ust. 1, wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej.

4. Zadania Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych przy pomocy organu dowodzenia obroną powietrzną.

Rozdział 2

Pogranicze

Art. 8. W celu ochrony granicy państwowej ustanawia się pas drogi granicznej i strefę nadgraniczną.

Art. 9. 1. Pasem drogi granicznej jest obszar o szerokości 15 metrów, licząc w głąb kraju od linii granicy państwowej lub od brzegu wód granicznych albo brzegu morskiego.

2. W pasie drogi granicznej umieszcza się w dobrze widocznych miejscach tablice z napisem:

1) „Granica państwa” – na granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną w rozumieniu przepisów rozporządzenia (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy

kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz. Urz. UE L 105 z 13.04.2006, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „kodeksem granicznym Schengen”;

- 2) „Granica państwa przekraczanie zabronione” – na granicy państwowej stanowiącej granicę zewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen.

3. Jeżeli wynika to bezpośrednio z potrzeb związanych z ochroną granicy państwowej lub kontrolą ruchu granicznego, wojewoda, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii właściwego miejscowo komendanta oddziału Straży Granicznej, może wprowadzić zakaz przebywania na niektórych odcinkach pasa drogi granicznej na:

- 1) granicy państwowej stanowiącej granicę zewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen;
- 2) granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen – w razie tymczasowego przywrócenia lub przedłużenia kontroli granicznej osób przekraczających tę granicę, w okresie, na który kontrola została przywrócona lub przedłużona.

4. Zakazu, o którym mowa w ust. 3, nie stosuje się do właścicieli lub użytkowników gruntów położonych w pasie drogi granicznej.

5. Zakazu, o którym mowa w ust. 3, nie wprowadza się na oznakowanych szlakach turystycznych, brzegu morskim i w kąpieliskach.

6. Pas drogi granicznej w miejscach, w których jest wprowadzony zakaz przebywania, oznacza się w dobrze widocznych miejscach tablicami z napisem „Pas drogi granicznej – wejście zabronione”.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory tablic, o których mowa w ust. 2 i 6, oraz sposób ich utrzymywania przez właściwych miejscowo komendantów oddziałów Straży Granicznej, uwzględniając konieczność należytego oznaczenia przebiegu granicy państwowej oraz pasa drogi granicznej w miejscach, w których jest wprowadzony zakaz przebywania.

Art. 10. 1. Na gruntach położonych w pasie drogi granicznej Straż Graniczna może wykonywać czynności związane z oznakowaniem i ochroną granicy państwowej oraz budową urządzeń służących tej ochronie. Właściciele lub

użytkownicy tych gruntów są obowiązani do umożliwienia wykonywania tych czynności.

2. Ze względów technicznych dopuszcza się budowanie urządzeń służących ochronie granicy państwowej także poza pasem drogi granicznej.

3. Właścicielowi nieruchomości za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

Art. 11. 1. W pasie drogi granicznej grunty i lasy przylegające do granicy państwowej lub do brzegów rzek granicznych powinny być utrzymywane w stanie zapewniającym widoczność linii granicy państwowej i znaków granicznych.

2. Właściciele i użytkownicy gruntów i lasów, o których mowa w ust. 1, są obowiązani do oczyszczania, odpłatnie na warunkach uzgodnionych z właściwymi organami Straży Granicznej, tych gruntów i lasów z drzew i krzewów oraz innych zarośli na szerokość ustaloną w umowach międzynarodowych zawartych przez Rzeczpospolitą Polską.

3. W razie niewykonywania obowiązków określonych w ust. 1 i 2 właściwy organ Straży Granicznej może zlecić oczyszczenie tych gruntów i lasów innym podmiotom. Przepis art. 10 ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

4. Koszty związane z utrzymywaniem w stanie zapewniającym widoczność przebiegu linii granicy państwowej i znaków granicznych pokrywa się ze środków zaplanowanych na funkcjonowanie Straży Granicznej.

Art. 12. 1. Strefa nadgraniczna obejmuje cały obszar gmin przyległych do granicy państwowej, a na odcinku morskim – do brzegu morskiego. Jeżeli określona w ten sposób szerokość strefy nadgranicznej nie osiąga 15 km, włącza się do strefy nadgranicznej również obszar gmin bezpośrednio sąsiadujących z gminami przyległymi do granicy państwowej lub brzegu morskiego.

2. Jednostki zasadniczego podziału terytorialnego państwa, których granice znajdują się w obszarze strefy nadgranicznej wyznaczonej w sposób określony w ust. 1, stanowią część tej strefy.

3. Zasięg strefy nadgranicznej oznacza się tablicami z napisem „Strefa nadgraniczna”.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wykaz gmin i innych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa

położonych w strefie nadgranicznej, a także wzór tablicy, o której mowa w ust. 3, oraz sposób utrzymywania tablic przez właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, uwzględniając konieczność należytego oznaczenia strefy nadgranicznej.

Art. 13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki uprawiania turystyki, sportu, polowań i połowu ryb w strefie nadgranicznej, uwzględniając w szczególności możliwość wprowadzenia stałych lub czasowych ograniczeń w zakresie korzystania z wód granicznych oraz nałożenia obowiązku powiadomienia organów Straży Granicznej o planowanych czynnościach.

Rozdział 3

Przekraczanie granicy państwowej

Art. 14. 1. Przekraczanie granicy państwowej jest dozwolone na podstawie dokumentów uprawniających do jej przekroczenia.

2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy, w tym umowy międzynarodowe, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, lub przepisy prawa Unii Europejskiej.

3. Przekraczanie granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen następuje na zasadach określonych w kodeksie granicznym Schengen.

4. W przypadku tymczasowego przywrócenia lub przedłużenia kontroli granicznej osób na granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen do tej kontroli stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące kontroli granicznej na granicy państwowej stanowiącej granicę zewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen.

Art. 14a. Przekraczanie granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną w rozumieniu przepisów rozporządzenia (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz. Urz. UE L 105 z 13.04.2006, str. 1), zwanego dalej „kodeksem granicznym Schengen”, dozwolone jest przez przeznaczone oraz otwarte dla ruchu granicznego przejścia graniczne, z uwzględnieniem postanowień umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską.

Art. 15. 1. Osoby przekraczające granicę państwową stanowiącą granicę zewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen są obowiązane poddać się kontroli granicznej, w zakresie określonym kodeksem granicznym Schengen oraz innymi przepisami odrębnymi, wykonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej.

2. (uchylony)

3. W razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, osoba, o której mowa w ust. 1, obowiązana jest do udostępnienia do przejrzania przedmioty, bagaże i środki transportu, a także powinna poddać się kontroli osobistej na żądanie funkcjonariusza Straży Granicznej.

4. Kontrola graniczna, o której mowa w ust. 1 i 3, może odbywać się z zastosowaniem urządzeń technicznych oraz psów służbowych.

Art. 16. 1. Drogowe, kolejowe i rzeczne przejścia graniczne oraz rodzaje ruchu dozwolonego w tych przejściach ustala się w umowach międzynarodowych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, ustala morskie i stałe lotnicze przejścia graniczne oraz określa rodzaj ruchu dozwolonego przez te przejścia, uwzględniając w szczególności umowy międzynarodowe.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, może:

- 1) ustalać na czas określony dodatkowe lotnicze przejścia graniczne oraz określić rodzaj ruchu dozwolonego w tych przejściach, czas ich otwarcia, podmioty, które zarządzający lotniskiem powiadamia o lądowaniu lub starcie statku powietrznego, formę oraz termin takiego powiadomienia, a także obowiązki zarządzającego lotniskiem w zakresie zapewnienia dojazdu osób dokonujących kontroli w tych przejściach, uwzględniając przy ustalaniu dodatkowych lotniczych przejść granicznych potrzeby danego regionu;
- 2) zarządzić czasowe zawieszenie lub ograniczenie ruchu na określonych przejściach granicznych, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa publicznego albo ochronę przed zagrożeniem życia lub zdrowia ludzi, a także zapobieganie szerzeniu się epidemii chorób zwierząt.

3a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrami właściwymi do spraw gospodarki morskiej, żeglugi śródlądowej i transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób

ustalania zasięgu terytorialnego przejść granicznych oraz podmioty właściwe w tych sprawach, a także szczegółowe obowiązki podmiotów uczestniczących w prowadzeniu komunikacji międzynarodowej wobec organów działających w przejściach granicznych, uwzględniając możliwość ograniczenia tych obowiązków w sytuacjach szczególnych.

3b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może wydać decyzję o czasowym, nie dłuższym niż 7 dni, zawieszeniu lub ograniczeniu ruchu na określonych przejściach granicznych, w przypadku wprowadzenia drugiego lub wyższego stopnia alarmowego, o którym mowa w art. 15 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. poz. 904). Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przejścia graniczne, rodzaj ruchu dozwolonego w tych przejściach oraz czas ich otwarcia.

Art. 16a. Przepisów art. 16 nie stosuje się do przejść granicznych, o których mowa w art. 17a.

Art. 17. 1. Wojewoda jest zobowiązany do stałego utrzymywania drogowych, kolejowych, morskich i rzecznych przejść granicznych, przejść granicznych przeznaczonych wyłącznie dla małego ruchu granicznego, przejść turystycznych, przejść granicznych na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych znajdujących się na obszarze województwa w stanie umożliwiającym przeprowadzenie sprawnej i skutecznej kontroli bezpieczeństwa, granicznej, celnej, sanitarnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, chemicznej i radiometrycznej oraz jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

1a. Wojewoda jest zobowiązany do stałego utrzymywania lotniczych przejść granicznych w stanie umożliwiającym przeprowadzanie sprawnej i skutecznej kontroli pirotechnicznej oraz kontroli, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem kontroli bezpieczeństwa wykonywanej przez zarządzającego lotniskiem lub inny uprawniony podmiot, na zasadach określonych w przepisach dotyczących ochrony lotnictwa cywilnego.

2. W przypadku przejść granicznych znajdujących się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w których kontrolę wykonują funkcjonariusze właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązki, o których mowa w ust. 1, wykonuje wojewoda, którego właściwość miejscowa obejmuje województwo najbliższe przejścia granicznego.

2a. Wojewoda może zlecić właścicielowi lub posiadaczowi gruntów lub obiektów kolejowych, morskich, rzecznych lub lotniczych przejść granicznych realizację swoich zadań na podstawie zawartej umowy, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań. Umowa powinna określać:

- 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel na jaki dotacja celowa została przyznana, i termin jego wykonania;
- 2) wysokość dotacji celowej udzielanej na wykonanie zadania i tryb płatności;
- 3) termin wykorzystania dotacji celowej, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 4) tryb kontroli wykonywania zadania;
- 5) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej;
- 6) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, nie dłuższy niż 15 dni, licząc od określonego w umowie dnia wykonania zadania, a w przypadku zadania realizowanego za granicą – 30 dni, licząc od określonego w umowie dnia jego wykonania.

2b. Wojewoda nie ponosi kosztów utrzymania pomieszczeń, miejsc i powierzchni niezwiązanych z przeprowadzaniem kontroli, o których mowa w ust. 1 i 1a, w lotniczych, kolejowych, morskich i rzecznych przejściach granicznych.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres obowiązków wojewody w sprawach finansowania i utrzymywania w należyтым stanie przejść granicznych, o których mowa w ust. 1 i 2, przejść turystycznych, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych i punktów nocnego postoju na rzekach granicznych oraz wyposażenia w sprzęt, w szczególności stosowany w kontroli granicznej, a także organy właściwe do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych.

4. Rozporządzenie powinno określić w szczególności zakres świadczeń i obowiązków rzeczowych w celu utrzymania obiektów i wyposażenia technicznego znajdujących się w przejściu granicznym, nieodpłatnego udostępniania pomieszczeń

w tych obiektach oraz urządzeń niezbędnych do przeprowadzania kontroli, a także możliwość finansowania przedsięwzięć związanych z usprawnianiem ruchu granicznego ze środków pochodzących z pomocy finansowej jednostki samorządu terytorialnego w zakresie określonym przez organ stanowiący tej jednostki lub z pomocy zagranicznej, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnej kontroli granicznej.

Art. 17a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, przywraca tymczasowo, przedłuża lub znosi kontrolę graniczną osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną w rozumieniu kodeksu granicznego Schengen, określając:

- 1) odcinki granicy państwowej, na której kontrola graniczna osób zostaje przywrócona tymczasowo, przedłużona lub zniesiona;
- 2) przejścia graniczne, rodzaj ruchu dozwolonego przez te przejścia i czas ich otwarcia oraz zasięg terytorialny przejść granicznych;
- 3) okres, na który kontrola graniczna osób zostaje przywrócona tymczasowo lub przedłużona.

Rozporządzenie powinno uwzględniać dostosowanie zakresu kontroli do przyczyn uzasadniających jej wprowadzenie oraz możliwość stosowania kontroli na niektórych odcinkach drogowych lub kolejowych przecinających granicę państwową, a także w niektórych portach i przystaniach oraz portach lotniczych i lotniskach.

Art. 17aa. 1. W celu przygotowania i utrzymania warunków do tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na drogach, liniach kolejowych, lotniskach, w portach, obiektach portowych lub na przystaniach, na których w przypadku tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej możliwe będzie utworzenie drogowych, kolejowych, lotniczych, rzecznych i morskich przejść granicznych w celu realizowania kontroli granicznej, Komendant Główny Straży Granicznej prowadzi wykaz przejść granicznych planowanych do tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej.

2. Komendant Główny Straży Granicznej powiadamia zarządcę drogi, zarządzającego infrastrukturą kolejową, lotniskiem, portem, obiektem portowym lub przystanią o ujęciu w wykazie przejść granicznych planowanych do tymczasowego

przywrócenia kontroli granicznej zarządzanej przez nich drogi, linii kolejowej, lotniska, portu, obiektu portowego lub przystani.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór wykazu przejść granicznych planowanych do tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej, uwzględniając potrzebę zamieszczenia w wykazie informacji istotnych dla zarządcy drogi, zarządzającego infrastrukturą kolejową, lotniskiem, portem, obiektem portowym lub przystanią, przy planowaniu rozwiązań organizacyjnych umożliwiających taką kontrolę.

Art. 17ab. 1. Zarządca drogi publicznej ujętej w wykazie przejść granicznych do tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej zobowiązany jest do:

- 1) przygotowania projektów zmiany organizacji ruchu oraz przygotowania odpowiedniego oznakowania drogi zapewniającego bezpieczeństwo ruchu drogowego;
- 2) uwzględnienia przy budowie lub przebudowie drogi przecinającej granicę państwową warunków umożliwiających prowadzenie kontroli granicznej w przypadku tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej;
- 3) wprowadzenia na przejściach granicznych, z dniem tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej, organizacji ruchu zgodnej z projektami, o których mowa w pkt 1, zatwierdzonymi przez właściwy organ zarządzający ruchem na drodze, na wniosek właściwego komendanta oddziału Straży Granicznej.

2. Skierowanie wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, powinno nastąpić nie później niż z chwilą tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej.

Art. 17ac. 1. Zarządzający infrastrukturą kolejową, lotniskiem, portem, obiektem portowym lub przystanią oraz przewoźnicy kolejowi, w przypadku tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej, udzielają Straży Granicznej pomocy w zakresie organizacji kontroli granicznej niezbędnej do sprawnego jej przeprowadzania oraz są zobowiązani do uzgodnienia z właściwym komendantem placówki Straży Granicznej miejsca przeprowadzania kontroli granicznej osób przekraczających granicę wewnętrzną w rozumieniu kodeksu granicznego Schengen. Straż Graniczna powinna uwzględniać inne zadania własne właściwych zarządców infrastruktury.

2. Do finansowania zadań, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 17 ust. 2a.

Art. 17b. (uchylony)

Art. 17c. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, w przypadkach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 863/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającym mechanizm tworzenia zespołów szybkiej interwencji na granicy oraz zmieniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 w odniesieniu do tego mechanizmu i określającym uprawnienia i zadania zaproszonych funkcjonariuszy (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 30, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 863/2007”, może wystąpić do Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej o oddelegowanie na czas określony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej europejskich zespołów straży granicznej w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiającego Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 349 z 25.11.2004, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2007/2004”, do udziału w szybkiej interwencji.

Art. 17d. Funkcjonariusze straży granicznych państw członkowskich Unii Europejskiej wchodzący w skład europejskich zespołów straży granicznej na granicy państwowej stanowiącej granicę zewnętrzną w rozumieniu przepisów kodeksu granicznego Schengen wykonują zadania w ramach:

- 1) szybkich interwencji, realizowanych przez zespoły szybkiej interwencji na granicy, zgodnie z przepisami krajowymi odnoszącymi się do funkcjonariuszy Straży Granicznej, w zakresie określonym w rozporządzeniu nr 863/2007;
- 2) wspólnych operacji lub projektów pilotażowych zgodnie z przepisami krajowymi odnoszącymi się do funkcjonariuszy Straży Granicznej, w zakresie określonym w rozporządzeniu nr 2007/2004.

Art. 17e. 1. Komendant Główny Straży Granicznej w zakresie dotyczącym szybkich interwencji, wspólnych operacji lub projektów pilotażowych wykonuje zadania krajowego punktu kontaktowego właściwego w sprawach komunikacji

z Europejską Agencją Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej oraz uzgadnia plany operacyjne.

2. Komendant Główny Straży Granicznej może zgłaszać Agencji, o której mowa w ust. 1, propozycje wspólnych operacji lub projektów pilotażowych oraz występować o ich zakończenie, a także udzielać zgody na udział obserwatorów z państw trzecich w działaniach Agencji określonych w rozporządzeniu nr 2007/2004.

Art. 17f. Do funkcjonariuszy straży granicznych państw członkowskich Unii Europejskiej wykonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, za zgodą właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej, zadania określone w przepisach prawa Unii Europejskiej, w zakresie transportowania, przewozu oraz przesyłania broni i amunicji, stosuje się przepisy obowiązujące funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 17g. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje zadania Krajowego Ośrodka Koordynacji do Spraw Eurosur na zasadach określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1052/2013 z dnia 22 października 2013 r. ustanawiającym europejski system nadzorowania granic (EUROSUR) (Dz. Urz. UE L 295 z 06.11.2013, str. 11).

Art. 18. Warunki przekraczania granicy państwowej oraz wykonywania lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez własne i obce cywilne statki powietrzne określają przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2013 r. poz. 1393 oraz z 2014 r. poz. 768) oraz umowy międzynarodowe, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana.

Art. 18a. 1. Przekroczenie granicy państwowej i lot obcego wojskowego statku powietrznego w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić na podstawie zezwolenia wydanego przez Dowódcę Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, udzielonego na wniosek zainteresowanego podmiotu.

1a. Minister Obrony Narodowej, na wniosek Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, może, w drodze zarządzenia, upoważnić kierownika jednostki organizacyjnej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej właściwej w zakresie służby ruchu lotniczego do wydawania zezwoleń, o których mowa w ust. 1.

2. Zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie wymaga przekroczenie granicy państwowej i lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej obcych

wojskowych statków powietrznych wykonujących zadania wojskowego nadzoru przestrzeni powietrznej w ramach Zintegrowanego Systemu Obrony Powietrznej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie jest wymagane wobec obcego wojskowego statku powietrznego:

- 1) na którego pokładzie znajduje się przedstawiciel obcego państwa, składający oficjalną wizytę w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) stanowiącego honorową eskortę statku powietrznego, o którym mowa w pkt 1;
- 3) wykonującego lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) związany z prowadzeniem akcji poszukiwawczo-ratowniczej w celu udzielenia pomocy ludziom albo statkowi powietrznemu lub statkowi morskemu znajdującemu się w niebezpieczeństwie,
 - b) związany z niesieniem pomocy medycznej lub technicznej albo pomocy w razie klęski żywiołowej lub zagrożenia środowiska,
 - c) związany z wykonywaniem zadań wynikających z umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, jeżeli obowiązek udostępnienia przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wynika z tych umów,
 - d) w przypadku gdy ten statek znajduje się w niebezpieczeństwie lub gdy wykonuje ten lot dla uniknięcia niebezpieczeństwa.

4. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania z wnioskiem o zezwolenie na przekroczenie granicy państwowej i lot obcego wojskowego statku powietrznego w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej oraz wzór wniosku w tej sprawie, a także warunki wykonywania lotów przez taki statek w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej, mając na względzie zapewnienie sprawności postępowania w sprawach udzielania zezwoleń na wykonanie lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez obce wojskowe statki powietrzne oraz bezpieczeństwo ruchu lotniczego w tej przestrzeni.

Art. 18b. 1. Obcy wojskowy statek powietrzny, który przekroczył granicę państwową albo wykonuje lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej bez zezwolenia, o którym mowa w art. 18a ust. 1, lub niezgodnie z warunkami tego zezwolenia, oraz obcy cywilny statek powietrzny, który przekroczył granicę

państwową niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze lub umowami międzynarodowymi, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, może być wezwany przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym do:

- 1) opuszczenia przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) odpowiedniej zmiany kierunku lub wysokości lotu;
- 3) lądowania na wskazanym przez ten organ lotnisku;
- 4) wykonania innych poleceń, mających na celu zaprzestanie naruszania przestrzeni powietrznej.

2. W przypadku niezastosowania się do któregokolwiek z wezwań i poleceń, o których mowa w ust. 1, obcy statek powietrzny może być przechwycony przez wojskowy statek powietrzny, zwany dalej „statkiem przechwytyjącym”. Przechwycenie polega na identyfikacji statku powietrznego, nawiązaniu z nim łączności radiowej i kontaktu wzrokowego oraz naprowadzeniu go na właściwy kierunek lub wysokość lotu albo wymuszeniu lądowania na wskazanym lotnisku.

2a. W przypadku niezastosowania się do któregokolwiek z wezwań i poleceń, o których mowa w ust. 1 i 2, obcy wojskowy statek powietrzny może być:

- 1) ostrzeżony strzałami ostrzegawczymi przez statek przechwytyjący, a w przypadku dalszego niestosowania się do wezwania – zniszczony;
- 2) zniszczony bez dokonania czynności, o których mowa w ust. 2 i w pkt 1, w sytuacji:
 - a) dokonywania zbrojnej napaści lub agresji przeciwko celom położonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) gdy na pokładzie nie ma żadnych osób,
 - c) gdy jest użyty jako środek ataku o charakterze terrorystycznym.

2b. W rozumieniu niniejszej ustawy atakiem o charakterze terrorystycznym jest czyn popełniony w celu:

- 1) poważnego zastraszenia wielu osób;
- 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności;
- 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej – a także groźba popełnienia takiego czynu.

2c. Przepis ust. 2a stosuje się do obcego cywilnego statku powietrznego, który nie posiada żadnych osób na pokładzie lub na pokładzie którego znajdują się wyłącznie osoby zamierzające użyć tego statku powietrznego jako środka ataku o charakterze terrorystycznym.

3. Decyzję o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 2, 2a i 2c, podejmuje Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych.

4. Zmuszony do lądowania na lotnisku międzynarodowym obcy statek powietrzny, jego załogę i ładunek oraz pasażerów i ich bagaże, podmiot zarządzający lotniskiem przekazuje Straży Granicznej.

5. Obcy statek powietrzny zmuszony do lądowania na lotnisku innym niż lotnisko międzynarodowe lub na lądowisku, jego załogę i ładunek oraz pasażerów i ich bagaże, podmiot zarządzający lotniskiem lub użytkownik lądowiska przekazuje właściwym organom, powiadamiając o tym zdarzeniu organ Straży Granicznej.

6. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, organ dowodzenia obroną powietrzną, o którym mowa w art. 7 ust. 4, oraz tryb postępowania przy stosowaniu środków, o których mowa w ust. 2, 2a i 2c, mając na względzie zapewnienie prawidłowego zastosowania tych środków tylko w przypadku braku możliwości innego wymuszenia przestrzegania prawa polskiego, a także sprawność i skuteczność współdziałania organu dowodzenia obroną powietrzną z państwowym organem zarządzania ruchem lotniczym oraz organami zapewniającymi bezpieczeństwo państwa.

Rozdział 4

Przepisy końcowe

Art. 19. 1. Traci moc dekret z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych (Dz. U. Nr 9, poz. 51, z późn. zm.¹⁾).

2. (pominięty)

Art. 19a. Przepis art. 14a traci moc z dniem określonym w decyzji Rady dotyczącej pełnego stosowania dorobku Schengen w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 20. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia²⁾.

¹⁾ Zmiany wymienionego dekretu zostały ogłoszone w Dz. U. z 1959 r. Nr 27, poz. 168, z 1969 r. Nr 13, poz. 95, z 1977 r. Nr 37, poz. 162 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198.

²⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 19 listopada 1990 r.